

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

R.J. Louwman

BEL/WBL

Telefoonnummer +31235143392

louwmanr@noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: Stikstof Emissiereductieovereenkomst agrarische sector Noord-Holland

Verzenddatum

14 JULI 2025

Kenmerk

2417381/2417384

Geachte leden,

Uw kenmerk

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Stikstof Emissiereductieovereenkomst agrarische sector Noord-Holland.

Inleiding

Wij willen een belangrijke stap zetten in de richting van een duurzamere toekomst voor zowel de natuur als de agrarische sector in Noord-Holland. Na intensieve gesprekken sinds februari 2025 en een stroomversnelling na de kamerbrief van 25 april, ligt er nu een breed gedragen emissiereductieovereenkomst tussen de provincie en vertegenwoordigers van de landbouwsector

Wat houdt de overeenkomst in?

De kern is een gezamenlijke ambitie: een generieke reductie van 30% van de ammoniakuitstoot in 2035, ten opzichte van het landelijke gemiddelde in 2019. Deze doelstelling is vastgelegd door partijen als LTO Noord, HAJK en BioNH. De overeenkomst vormt de basis voor een bredere aanpak die natuurherstel mogelijk maakt én ruimte biedt voor legalisatie van PAS-melders.

Hoe gaan we dit bereiken?

De kracht van deze overeenkomst zit in de samenwerking en de vrijheid voor agrariërs om zelf te kiezen hoe zij het doel bereiken. Denk aan maatregelen zoals het verlagen van het eiwitgehalte in veevoer, meer weidegang of het verdunnen van mest. Veel van deze maatregelen zijn kostenneutraal en sluiten aan bij bestaande bedrijfspraktijken.

Ondernemers zijn uiteraard vrij om hun bijdrage op een andere manier te realiseren, bijvoorbeeld door het inzetten van technische maatregelen.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 2423254

Kennisdeling en monitoring

Om de doelen te halen, is kennisdeling essentieel. De provincie en de sector hebben hiervoor een strategie opgesteld, gefinancierd vanuit het Kennis- en Innovatieprogramma (KTA). Daarnaast wordt er jaarlijks gemonitord op gebiedsniveau, met behulp van data uit de KringloopWijzer. Deze data worden geanonimiseerd verwerkt door Wageningen University & Research, zodat de privacy van boeren gewaarborgd blijft.

Een toekomstbestendige aanpak

De provincie werkt toe naar een programmatische aanpak voor stikstof en natuurherstel, die eind 2026 vastgesteld moet zijn. Deze aanpak bestaat uit drie pijlers: generieke emissiereductie, gebiedsspecifieke maatregelen en geborgd natuurherstel. Hiermee wordt gewerkt aan juridisch houdbare oplossingen die natuur en landbouw met elkaar in balans brengen.

Tot slot

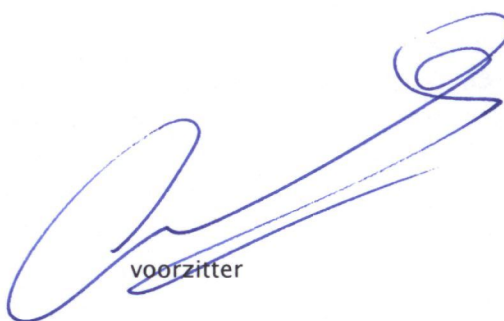
De ondertekening van de overeenkomst op 14 juli markeert een belangrijk moment. Het laat zien dat samenwerking tussen overheid en sector mogelijk is, en dat we samen kunnen bouwen aan een toekomst waarin natuurherstel hand in hand gaat met agrarisch ondernemerschap.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

Bijlage 1: Toelichting op de gesloten overeenkomst

Bijlage 1, toelichting op de gesloten overeenkomst.

De gesprekken met de sector lopen sinds februari 2025, maar na de publicatie van de kamerbrief van de Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel op 25 april 2025 is het proces in een stroomversnelling gekomen. Deze overeenkomst is tot stand gekomen in overleg met de landbouwpartijen.

De kern van de overeenkomst is:

- De landbouwsector, vertegenwoordigd door LTO Noord, HAJK, BioNH en de NMV, committeert zich aan het doel van 30% generieke emissiereductie in vergelijking met het landelijke gemiddelde van 2019.
- De overeenkomst vormt de basis voor een programmatische aanpak waarin natuurherstel wordt geborgd en die ruimte kan bieden voor legalisatie van PAS-melders. Zolang deze aanpak in ontwikkeling is (vaststelling uiterlijk eind 2026), wordt zij waar mogelijk meegewogen bij handhavingsverzoeken.
- Deze programmatische aanpak zal bestaan uit drie pijlers: generieke geborgde emissiereductie, gebied specifieke emissiereductie en geborgd natuurherstel, en heeft als doel het herstel van Natura 2000-gebieden in de provincie te borgen.
- Kennisdeling als noodzakelijke voorwaarde: Om de doelen te halen, is opschaling van kennisdeling binnen de hele sector essentieel. Sectorpartijen en de provincie hebben hiervoor een strategie op hoofdlijnen opgesteld. De provincie financiert deze aanpak uit middelen van de KTA.
- Monitoring op gebiedsniveau: Jaarlijkse monitoring wordt gezamenlijk opgezet, met een focus op de melkveehouderij via KLV-data; boeren leveren hiervoor data op detailniveau, dat verder gaat dan bestaande gebiedsmonitors. Inspanningen van andere sectoren worden meegenomen in de bredere programmatische aanpak.

De provincie Noord-Holland en vertegenwoordigers van de agrarische sector hebben gezamenlijk deze emissiereductieovereenkomst opgesteld, gericht op het realiseren van een generieke ammoniakemissiereductie van 30% in 2035 ten opzichte van het nationale gemiddelde in 2019. Deze overeenkomst zal op 14 juli worden getekend en vormt de eerste stap in een bredere aanpak die moet bijdragen aan het herstel van stikstofgevoelige natuur in de provincie en tegelijkertijd perspectief biedt voor agrarische ondernemers, waaronder PAS-melders. In deze overeenkomst wordt ook aangegeven wat de vervolgstappen zijn.

De overeenkomst is gebaseerd op het principe van doelsturing: het emissiereductiedoel staat vast, maar de invulling ervan ligt bij de agrariërs zelf. Zij kunnen kiezen uit een reeks managementmaatregelen, zoals het verlagen van het eiwitgehalte in het rantsoen, het stimuleren van weidegang, het verminderen van jongvee of het verdunnen van mest. Deze maatregelen zijn grotendeels kostenneutraal en sluiten aan bij bestaande bedrijfspraktijken. Ondernemers zijn uiteraard vrij om hun bijdrage op een andere manier te realiseren, bijvoorbeeld door het inzetten van technische maatregelen.

Zowel de provincie als de sectorpartijen hebben zich in de overeenkomst gecommitteerd om zich in te zetten voor het behalen van het reductiedoel. De sectorpartijen hebben een inspanningsverplichting op zich genomen om agrariërs te mobiliseren om de emissiereductie te realiseren. Zij doen dit via communicatie en ondersteund door de provincie met kennisdeling. Hiervoor hebben provincie en sectorpartijen een kennisdelingsstrategie op hoofdlijnen uitgewerkt. Partijen zullen deze gezamenlijk verder

invullen om maximaal bij te dragen aan het behalen van het doel. De sectorpartijen spannen zich verder in om de voor monitoring benodigde data correct en volledig aan te leveren via de KringloopWijzer (KLW), zodat betrouwbare monitoring mogelijk is.

De provincie committeert zich aan het doel om uiterlijk eind 2026 een programmatische aanpak natuurherstel vast te stellen, conform artikel 3.15 van de Omgevingswet. Deze aanpak zal bestaan uit drie pijlers: generieke geborgde emissiereductie, gebied specifieke emissiereductie en geborgd natuurherstel, en heeft als doel het herstel van Natura 2000-gebieden in de provincie te borgen. Hiervoor wordt de vorm van bijsturing bij het niet halen van tussendoelen van begin af aan vastgelegd. De combinatie van deze elementen moet leiden tot een juridisch houdbare en bestuurlijk gedragen aanpak voor natuurherstel.

Om de voortgang van deze overeenkomst te kunnen volgen, wordt een monitoringssysteem opgezet op basis van de KringloopWijzer. Dit systeem is breed ingeburgerd in de melkveehouderij en levert actuele, bedrijfsspecifieke data. Hiervoor voeren de partijen van deze overeenkomst gezamenlijk gesprekken met ZuivelNL om de data van alle melkveehouders in de provincie geanonimiseerd beschikbaar te stellen. Deze data worden niet aan de provincie geleverd, maar verwerkt door Wageningen University & Research (WUR), die jaarlijks geaggregeerde gebiedsgegevens aanlevert aan de provincie. De privacy van individuele bedrijven is hierbij volledig gewaarborgd: de provincie ontvangt geen herleidbare data.

Met deze overeenkomst wordt een belangrijke stap gezet richting een structurele stikstofaanpak in Noord-Holland, waarin natuurherstel en agrarisch ondernemerschap in balans worden gebracht. De aanpak sluit aan bij het landelijke beleid en biedt een constructief alternatief tot de huidige impasse. De samenwerking tussen sectorpartijen en het bevoegd gezag vormt een fundament voor toekomstbestendig agrarisch beleid in Noord-Holland.